

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

I ПЕДАГОГІЧНА
МАЙСТЕРНІСТЬ
АКАДЕМІКА
Івана ЗЯЗЮОНА

Доктор філософських наук,
професор, дійсний член НАПН України
Іван Андрійович ЗЯЗЮН

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ІНСТИТУТ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

ПЕДАГОГІЧНА
МАЙСТЕРНІСТЬ
АКАДЕМІКА
Івана ЗЯЗЮОНА

КИЇВ * 2013

ББК 91.9:74
УДК 016:37
3-99

*Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
(протокол №2 від 21.02. 2013 р.)*

Редакційна колегія:

Ничкало Н.Г., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України,
голова

Боровік О.М., науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти до-
рослих НАПН України, заступник голови

Гончаренко С.У., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член
НАПН України

Лук'янова Л.Б., доктор педагогічних наук, професор

Огієнко О.І., доктор педагогічних наук, професор

Отич О.М., доктор педагогічних наук, професор

Семенов О.М., доктор педагогічних наук, професор

Солдатенко М.М., доктор педагогічних наук, професор

Султанова Л.Ю., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

Хомич Л.О., доктор педагогічних наук, професор

Рецензенти:

Зіньковський Ю.Ф., доктор технічних наук, професор, дійсний член
НАПН України

Тименко В.П., доктор педагогічних наук, професор

Олійник В.В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України

Педагогічна майстерність академіка Івана Зязюна : зб. наук. пр. / [редкол.:
3-99 Н.Г. Ничкало (голова), та ін. ; упоряд.: Н.Г. Ничкало, О.М. Боровік ; Ін-т пед.
освіти і освіти дорослих НАПН України. — К. : Богданова А.М., 2013. — 456 с.

ISBN 978-966-2184-19-8

У збірнику наукових праць висвітлюються філософські, психологічні та аксіологічні засади педагогічної майстерності, здійснюється історико-педагогічний аналіз її розвитку у контексті ідей видатних українських педагогів, обґрунтовується значення педагогічної майстерності у підготовці й творчому зростанні вчителя нової генерації, розглядаються проблеми становлення й розвитку наукової школи педагогічної майстерності академіка І.А. Зязюна.

Для науковців і педагогів середніх загальноосвітніх, професійних, вищих, позашкільних навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

ББК 91.9:74
УДК 016:37

ISBN 978-966-2184-19-8

© Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
НАПН України, 2013
© ФО-ПБогданова А.М., 2013

Зміст

Розділ 1. Філософські, психологічні, аксіологічні контексти педагогічної майстерності	
<i>Василь Кремень</i> . Філософсько-освітня діяльність: сучасний аспект.....	6
<i>Віктор Андрущенко</i> . Педагогіка культуро- і людинотворчості.....	14
<i>Tadeusz Lewowicki</i> Ниманістика і pedagogika — filozofia edukacji Ivana A. Ziaziina.....	26
<i>Ірина Соколова</i> . Тенденції розвитку сучасної педагогічної освіти.....	31
<i>Валерій Биков</i> . Інформаційне суспільство і освіта.....	39
<i>Нелля Ничкало</i> . Українська наукова школа педагогічної майстерності — скарбниця сьогодення і майбутнього.....	51
<i>Георгій Філіпчук</i> . Олюднення суспільного буття і педагогіка добра.....	71
<i>Анатолій Кузьмінський</i> . Від репресивної педагогіки до гуманітарно-екзистенційної	82
<i>Ніна Тарасевич, Лариса Король</i> . Фундатор педагогічної майстерності.....	90
<i>Валерій Будак</i> . Якість педагогічної освіти — умова сталого інноваційного розвитку держави.....	98
<i>Григорій Васянович</i> . Філософсько-педагогічні ідеї академіка Івана Зязюна.....	105
<i>Георгій Балл</i> . Категорія гармонії в аналізі проблем освіти.....	114
<i>Наталія Авишенюк</i> . Глобальна педагогіка — методологічний виклик сьогодення	121
<i>Тамара Усатенко</i> . Часом покликаний творити смисли.....	128
<i>Сергей Кленко</i> . Поняття майстерності як альтернатива «компетентності» в освіті...133	
<i>Валентин Рибалка</i> . Особистість вчителя і учня у психолого-педагогічній системі І. А. Зязюна.....	146
<i>Олена Семенов</i> . Педагогічна майстерність академіка Івана Зязюна: лінгвоаксіологічний аспект.....	153
<i>Олена Огієнко</i> . Акмеологічний підхід у контексті освіти дорослих.....	160
Розділ 2. Проблеми педагогічної майстерності у науковій спадщині видатних українців	
<i>Олександр Лаврінченко</i> . Історичні обриси педагогічної майстерності у ХХ столітті	168
<i>Олег Падалка</i> . Педагогічні проблеми у філософських працях Г. Сковороди.....	178
<i>Лариса Лук 'янова</i> . Педагогічні ідеї А. Макаренка: вчора, сьогодні, завтра.....	190
<i>Галина Лактіонова</i> . «Книга для батьків» А. Макаренка: актуальні смисли для сьогодення.....	197
<i>Ольга Матвієнко</i> . Велич постаті славетного українського педагога Костянтина Ушинського.....	204
<i>Володимир Моргул</i> . Педагогіка добра від Макаренка та Сухомлинського до Захаренка і Зязюна.....	219
<i>Андрій Ткаченко</i> . Дослідницькі традиції Полтавської макаренкознавчої школи	230
<i>Світлана Вітвицька</i> . Ідеї педагогічної майстерності А. Макаренка та І. Зязюна у професійній підготовці сучасного вчителя.....	237
Розділ 3. Особистість вчителя у вимірах педагогічної майстерності	
<i>Слизова Барбіна</i> . Функції педагогічної майстерності у системі неперервної педагогічної освіти.....	244
<i>Валентина Радкевич</i> . Професійно-педагогічна майстерність педагогів сучасної професійної школи.....	252
<i>Олександр Романовський</i> . Педагогічна майстерність викладачів вищого технічного навчального закладу.....	258
<i>Лариса Сігаєва</i> . Освіта дорослих у духовному розвитку особистості.....	265

<i>Роман Гуревич.</i> Педагогічна майстерність і професійна компетентність як складові професіоналізму викладача.....	274
<i>Андрей Остапенко.</i> Явные и неявные компоненты педагогического мастерства учителя.....	281
<i>Олена Отич.</i> Творча індивідуальність як критерій педагогічної майстерності вчителя.....	291
<i>Олександр Шестопалюк.</i> Креативність у структурі педагогічної майстерності... ..	298
<i>Олена Біда.</i> Педагогічна майстерність як критерій професіоналізму викладача..	305
<i>Лідія Хомич.</i> Сучасні підходи до підвищення ефективності професійної підготовки вчителя.....	312
<i>Олена Аніщенко.</i> Тендерна культура вчителя у контексті ідей педагогічної майстерності.....	319

Розділ 4. Проблеми професійного розвитку суб'єктів учіння у системі педагогічної майстерності

<i>Ольга Щербак.</i> Педагогічна майстерність у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання до професійно-педагогічної діяльності.....	326
<i>Василь Язупов.</i> Педагог і учень як суб'єкти процесу навчання у філософській і педагогічній концепції Івана Зязюна.....	334
<i>Олександра Дубасенюк.</i> Теоретичні засади професійного становлення і розвитку творчого потенціалу педагога.....	339
<i>Олена Пехота.</i> Технології педагогічної освіти.....	349
<i>Тимофій Десятов.</i> Педагогічні роздуми педагога-філософа як дороговказ молодому вчителю.....	359
<i>Володимир Вербицький.</i> Патріотичне виховання молоді в освітньому просторі — вимога сьогодення.....	365
<i>Валерій Орлов.</i> Розвиток педагогічної майстерності викладачів дизайну на засадах рефлексивної педагогіки.....	372
<i>Валентина Шарко.</i> Уміння проектувати навчальний процес як показник готовності вчителя до педагогічної дії.....	377
<i>Алла Коломієць.</i> Чинники професійного розвитку викладача вищої школи.....	389
<i>Світлана Коновець.</i> Проблеми досвіду особистості у педагогічній концепції академіка І.А. Зязюна.....	397
<i>Олена Ігнатович.</i> Психологічні особливості педагогічної взаємодії у процесі професійної орієнтації молоді.....	404
<i>Віталій Синявський.</i> Психологічні аспекти професійного самовизначення особистості.....	411
<i>Світлана Соломаха.</i> Розвиток педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін.....	421
<i>Ірина Юрас.</i> Професійно-педагогічна майстерність науково-педагогічного складу Національної академії Служби безпеки України: практика, проблеми та перспективи.....	428
<i>Надія Постригач.</i> Педагогічна майстерність учителя нової генерації у контексті неперервного професійного розвитку.....	433
<i>Микола Лебедик.</i> Поглиблена загальноосвітня підготовка учнів у навчально-виховному комплексі імені Федора Моргуна.....	440
<i>Петро Коваль.</i> Педагог — основна виробнича сила суспільства.....	450